

Chuyên đề 5:

GÓC CÔNG VIÊN ĐỊA CHẤT – SCHOOL GEOPARK CORNER

“ WALK ON TIME” TRANSLATION TABLE	
ENGLISH	VIETNAMESE
LANG SON GEOPARK	CÔNG VIÊN ĐỊA CHẤT LANG SƠN
WALK ON TIME	DÒNG CHẢY THỜI GIAN
4.5 Billion years	4,5 tỷ năm
million	triệu
years	năm
EARTH FORMATION	HÌNH THÀNH TRÁI ĐẤT
LIFE APPARITION	XUẤT HIỆN SỰ SỐNG
OXYGEN IN ATMOSPHERE	OXY TRONG KHÔNG KHÍ
LIFE CRISIS	KHỦNG HOẢNG SỰ SỐNG
FIRST MAMMALS	ĐỘNG VẬT CÓ VÚ ĐẦU TIÊN
FIRST HUMANS	CON NGƯỜI ĐẦU TIÊN
SITE	ĐIỂM
SEA MEMORY	KÝ ỨC BIỂN
Over 500 million years ago, Earth experienced an event so significant that it's often called the “Biological Big Bang”. This was the Cambrian Explosion, a period when life on Earth diversified at an unprecedented rate. Before this, most organisms were simple and soft-bodied. But during the Cambrian Explosion, complex creatures with hard shells and multiple body parts appeared, almost out of nowhere! Among these were the trilobites, ancient marine animals with many legs and a hard, segmented shell. Trilobites are important because they were one of the first animals to develop advanced physical features. Their fossilized remains provide us with a window into life's early evolution, making the Cambrian Explosion a pivotal	Hơn 500 triệu năm trước, Trái đất đã trải qua một sự kiện quan trọng đến mức nó được gọi là “Vụ nổ lớn sinh học”. Đây là Vụ nổ Cambri, thời kỳ mà sự sống trên Trái đất đa dạng hóa nhanh chưa từng thấy. Trước đó, hầu hết các sinh vật đều đơn giản và có thân mềm. Nhưng trong Vụ nổ kỷ Cambri, những sinh vật phức tạp với lớp vỏ cứng và cơ thể có nhiều bộ phận đã bất ngờ xuất hiện! Trong số này có loài bọ ba thùy, loài động vật biển cổ đại có nhiều chân, nhiều khoang và lớp vỏ cứng. Bọ ba thùy rất quan trọng vì chúng là một trong những loài động vật đầu tiên phát triển các đặc điểm thể chất tiên tiến. Hóa thạch của chúng cho chúng ta cái nhìn về giai đoạn tiến hóa ban đầu của sự sống, khiến Vụ nổ Cambri trở thành một chương quan trọng trong câu chuyện về sự sống trên Trái đất.

chapter in the story of life on Earth.	
PAST MARINE LIFE	SỰ SỐNG CỔ DƯỚI ĐẠI DƯƠNG
In a world 450 million years ago, during the Devonian period, Lang Son Geopark was a shallow marine area. But, in other places, close to the sea shore a monumental shift was about to occur. The first vertebrates, known as tetrapods, were preparing to embark on an extraordinary journey. These brave pioneers, equipped with their newfound ability to breathe air, crawled out of the water and onto the land. This moment marked the beginning of a new era, the conquest of emerged land. It was a small step for the tetrapods, but a giant leap for all other kinds of vertebrates. This was not just evolution; it was a revolution, a testament to life's incredible adaptability and resilience. And so, the story of life on Earth turned a new page.	Cách đây chừng 450 triệu năm, vào kỷ Devon, Công viên địa chất Lạng Sơn là một vùng biển nông. Tuy nhiên, ở những nơi khác ven biển, một sự thay đổi lớn sắp xảy ra. Những động vật có xương sống đầu tiên, được gọi là động vật bốn chân, đang chuẩn bị dần thân vào một hành trình phi thường. Những động vật tiên phong dũng cảm này, với khả năng hít thở không khí mới có, đã rời bỏ môi trường nước và bò lên đất liền. Thời điểm này đánh dấu sự khởi đầu của một kỷ nguyên mới - chinh phục những vùng đất mới nổi. Chỉ là một bước đi nhỏ của động vật bốn chân nhưng đó lại là một bước nhảy vọt lớn đối với tất cả các loài động vật có xương sống. Không chỉ là sự tiến hóa, đó thực sự là một cuộc cách mạng, minh chứng cho khả năng thích ứng và phục hồi đáng kinh ngạc của sự sống. Và như thế, câu chuyện về sự sống trên Trái Đất đã bước sang một trang mới.
ANCIENT QUIET OCEAN	ĐẠI DƯƠNG CỔ YÊN BÌNH
During the Carboniferous period, 300 million years ago, Lang Son Geopark was a shallow sea with corals and a rich marine life. But at the same time, in other parts of the planet, dense, swampy forests covered the land, later forming the rich coal deposits. The sky was alive with the first flying insects. The oldest known fossil of a flying insect, likely an ancestor of the mayfly, dates back to this period. The forests absorbed carbon dioxide, creating an oxygen-rich atmosphere. This environment gave rise to giant insects, including dragonflies with an 80-centimeter wingspan. The origin of these flying insects remains a mystery, with theories suggesting wings evolved from temperature-regulating structures or appendages used for gliding. This period was a remarkable chapter in Earth's history.	Trong kỷ Carbon, cách đây chừng hơn 300 triệu năm, Công viên địa chất Lạng Sơn là một vùng biển nông rất phong phú san hô và các loài sinh vật biển khác. Nhưng đồng thời, ở những nơi khác trên hành tinh, những khu rừng đầm lầy rậm rạp che phủ mặt đất, sau này trở thành những mỏ than lớn. Bầu trời rợp những côn trùng biết bay đầu tiên. Hóa thạch cổ nhất được biết đến của chúng, có thể là tổ tiên của loài phù du, được xác định là vào thời kỳ này. Rừng hấp thụ khí carbonic, tạo ra bầu không khí giàu oxy. Môi trường này vì thế đã sản sinh ra những loài côn trùng khổng lồ, trong đó có chuồn chuồn với sải cánh dài tới 80cm. Khả năng bay của côn trùng bắt nguồn từ đâu vẫn còn là một bí ẩn, với các giả thuyết cho rằng đôi cánh tiến hóa từ các cấu trúc điều chỉnh nhiệt độ hoặc các bộ phận phụ dùng để lướt. Thời kỳ này cũng là một chương đáng chú ý trong lịch sử Trái đất.
AMMONITE WORLD	THẾ GIỚI CÚC ĐÁ
220 million years ago, the sea full of fascinating creatures, the Ammonites, was still in Lang Son Geopark. The Ammonites played a fascinating role in the Earth's history. Their spiral-	Khoảng 220 triệu năm trước, biển, với đầy những sinh vật kỳ thú - Cúc đá - vẫn còn ở vùng Công viên địa chất Lạng Sơn. Cúc đá đóng một vai trò hấp dẫn trong lịch sử Trái đất. Lớp vỏ hình xoắn ốc của

<p>shaped shells, filled with gas chambers, allowed them to navigate the ocean depths. Similar to the Nautilus which follow alive today, they thrived for 340 million years, surviving multiple mass extinctions, and their abundant fossils provide a detailed record of the Earth's changing climates and environments. Their sudden disappearance 66 million years ago, coinciding with the asteroid impact that wiped out the dinosaurs, marks a significant moment in our planet's history, but their story is also a testament to the resilience and adaptability of life on Earth.</p>	<p>chúng, với các khoang chứa đầy khí, cho phép chúng lặn xuống rất sâu. Tương tự như Anh vũ vẫn còn đang tồn tại đến ngày nay, chúng đã phát triển mạnh trong hơn 340 triệu năm, trải qua nhiều đợt tuyệt chủng hàng loạt, và hóa thạch phong phú và đa dạng của chúng cung cấp những thông tin chi tiết về sự thay đổi của khí hậu và môi trường trên Trái đất. Sự biến mất đột ngột của chúng cách đây chừng 66 triệu năm, xảy ra cùng lúc với vụ va chạm với tiểu hành tinh đã làm tuyệt diệt loài khủng long, đánh dấu một thời điểm quan trọng trong lịch sử hành tinh chúng ta. Đây cũng là một câu chuyện minh chứng cho khả năng phục hồi và thích ứng của sự sống trên Trái đất.</p>
<p>CONTINENTAL ERUPTION</p>	<p>PHUN TRÀO LỤC ĐỊA</p>
<p>130 million years ago, Lang Son Geopark was a continent, an emerged land covered by active volcanoes in permanent eruption. Until now, scientists have not yet discovered dinosaur fossils in our area, but 60 kilometers from here, in Fusui district (Guangxi Province, China), a new dinosaur was discovered in 2001. This fascinating dinosaur, called Fusuisaurus, was a massive creature more than 25 meters in length, walking on four legs with a long neck and tail. What's interesting about Fusuisaurus is its diet. It was a herbivore, surviving solely on plant matter. Considering its huge size and the immense territory that it had to cover, we can reasonably imagine that its steps led it regularly to our territory!</p>	<p>Cách đây khoảng 130 triệu năm, vùng Công viên địa chất Lạng Sơn đã trở thành lục địa với rất nhiều miệng núi lửa đang rầm rộ phun trào. Các nhà khoa học hiện vẫn chưa tìm thấy hóa thạch khủng long ở khu vực này, nhưng cách đó chỉ chừng 60km, ở huyện Phù Tuy (tỉnh Quảng Tây, Trung Quốc), một loài khủng long mới đã được phát hiện vào năm 2001. Loài khủng long kỳ thú này, được đặt tên theo địa danh nơi chúng được tìm thấy - Fusuisaurus - là một sinh vật khổng lồ dài đến hơn 25m, di chuyển bằng bốn chân với cổ và đuôi dài. Có điều lạ là to lớn như thế nhưng Fusuisaurus lại là loài động vật ăn cỏ, nghĩa là chúng sống hoàn toàn dựa vào thực vật. Với kích thước lớn như thế ắt hẳn Fusuisaurus đã phải tìm kiếm thức ăn trên những vùng đất rộng lớn, và chúng ta hoàn toàn có thể tưởng tượng rằng Fusuisaurus đã từng thường xuyên qua lại trên vùng Công viên địa chất Lạng Sơn!</p>
<p>NA DUONG LAKE LIFE WINDOW</p>	<p>THẾ GIỚI ĐÀM HỒ NA DƯƠNG</p>
<p>The Na Duong site is a treasure of paleontological wonders from the Eocene period, 40 million years ago. Then the region was under tropical climate, with a large river-lake-swamp-forest ecosystem discovered recently by a massive open mine. Around 35 million years ago, this lake knew its more fascinating moment with a rich ecosystem hosting a variety of unique paleontological species (clams, mollusks, snails, fish etc.).</p>	<p>Bồn trũng Na Dương là cả một kho tàng kỳ quan cổ sinh vật học thời Eocene, từ khoảng 40 triệu năm trước. Khi đó khu vực này có khí hậu nhiệt đới với hệ sinh thái sông-hồ-đầm lầy-rừng rộng lớn, được phát hiện qua một mỏ khai thác than lộ thiên khổng lồ. Khoảng 35 triệu năm trước, khu vực này càng trở nên hấp dẫn hơn với hệ sinh thái phong phú cùng nhiều giống loài cổ sinh vật độc đáo (traï, ốc, cá cùng nhiều động vật thân mềm khác), trong đó một số giống loài đã được</p>

<p>Some of these species were discovered here for the first time. Imagine a vast tropical lake surrounded by forests teeming with diverse wildlife such as crocodiles, turtles and mammals like ancient rhinos and primates. This place is believed to be the source from where these species migrated northwest, all the way up to what is now the Mediterranean.</p>	<p>phát hiện lần đầu tiên trên thế giới ở đây. Hãy tưởng tượng một vùng sông hồ nhiệt đới rộng lớn xung quanh là những khu rừng đầy rẫy những giống loài hoang dã như cá sấu, rùa và động vật có vú như thú than, tê giác cổ đại, linh trưởng..., khiến Na Dương trở thành quê hương để từ đó những sinh vật này di cư ngược về phía Tây Bắc, đến tận nơi ngày nay gọi là Địa Trung Hải.</p>
<p>THAM KHUYEN-THAM HAI CAVE</p>	<p>HANG THẨM KHUYÊN-THẨM HAI</p>
<p>The Tham Khuyen-Tham Hai Cave, located in the Bac Son Limestone Massif of Lang Son Geopark, is a treasure trove of archaeological and paleontological wonders. This cave system has been a site of human settlement from as early as 500,000 years ago. Excavations have unearthed teeth of <i>Homo erectus</i> and bones of contemporary wild animals such as pygmy orangutans, Stegodon (ancestor of modern-day elephants), boars, rhinoceros, and especially a giant ape species, <i>Gigantopithecus</i>. The presence of both <i>Homo erectus</i> and <i>Gigantopithecus</i> in this location offers unique evidence of their simultaneous existence. The <i>Homo erectus</i> teeth found in the cave have been compared with similar ones from Indonesia and China, suggesting that the Lang Son <i>Homo erectus</i> may provide an important link in the evolution and migration of <i>Homo erectus</i>. This further consolidates evidence of the cradle of prehistoric man in East and Southeast Asia.</p>	<p>Hang Thẩm Khuyên-Thẩm Hai, nằm trong khối núi đá vôi Bắc Sơn của tỉnh Lạng Sơn, là một kho tàng các kỳ quan khảo cổ và cổ sinh vật học. Đây từng là nơi định cư của con người từ khoảng 500.000 năm trước. Các cuộc khai quật đã phát hiện được một số chiếc răng của người đứng thẳng <i>Homo erectus</i> và răng, xương của nhiều giống loài động vật đương thời khác như đười ươi lùn, voi Stegodon (tổ tiên của voi ngày nay), lợn rừng, tê giác..., và đặc biệt là loài vượn khổng lồ <i>Gigantopithecus</i>. Việc tìm thấy di cốt của cả người đứng thẳng <i>Homo erectus</i> lẫn vượn khổng lồ <i>Gigantopithecus</i> ở cùng một địa điểm là bằng chứng hiếm có về sự cộng sinh độc đáo này. Những chiếc răng <i>Homo erectus</i> được tìm thấy ở đây đã được đối sánh với những chiếc răng tương tự từ Indonesia và Trung Quốc, cho thấy <i>Homo erectus</i> Lạng Sơn là một mắt xích quan trọng trong quá trình tiến hóa và di cư của người đứng thẳng <i>Homo erectus</i>, củng cố thêm bằng chứng về cái nôi của người tiền sử ở Đông và Đông Nam Á.</p>
<p>WIND CAVE</p>	<p>HANG GIÓ</p>
<p>Imagine living 12,000 years ago in Vietnam. This was a time when our ancestors were making a big leap in technology. They started using edge-grounded stone artifacts, a significant advancement from the earlier artifacts. These tools were not just sharper and more durable, but they also allowed our ancestors to hunt, gather, and process food more efficiently. This period, named after the Bac Son area in Lang Son Geopark, is a testament to the ingenuity and adaptability of our ancestors. So, when we talk about the Bacsonian culture, we're talking about a</p>	<p>Hãy tưởng tượng bạn đang sống cách đây chừng 12.000 năm ở Việt Nam. Đây là thời kỳ mà tổ tiên chúng ta đã có bước nhảy vọt lớn về kỹ nghệ. Họ đã bắt đầu sử dụng các công cụ bằng đá được mài cạnh, một bước tiến đáng kể so với các đồ tạo tác trước đó. Chúng không chỉ sắc hơn, bền hơn mà còn cho phép tổ tiên chúng ta săn bắn, hái lượm và chế biến thực phẩm hiệu quả hơn. Thời kỳ này, được đặt tên theo địa danh vùng Bắc Sơn thuộc Công viên địa chất Lạng Sơn, là minh chứng cho sự khéo léo và khả năng thích ứng của tổ tiên chúng ta. Vì vậy, nói về văn hóa Bắc Sơn là nói về một bước quan trọng</p>

<p>critical step in human history that took place right here in our homeland. Remember, every tool, every artifact tells a story of survival, innovation, and the indomitable human spirit. And that's the story of the Bacsonian culture, a story that belongs to all of us.</p>	<p>trong lịch sử loài người đã diễn ra ngay trên quê hương chúng ta. Hãy nhớ rằng mỗi công cụ, mỗi hiện vật đều có thể kể một câu chuyện về sự sinh tồn, sự sáng tạo và tinh thần bất khuất của con người. Và đó là câu chuyện về nền Văn hóa khảo cổ Bắc Sơn, một câu chuyện thuộc về tất cả chúng ta.</p>
<p>MAI PHA PREHISTORIC CULTURE</p>	<p>VĂN HÓA TIỀN SỬ MAI PHA</p>
<p>The Mai Pha culture, discovered in Lang Son, marks a significant transition of humans from cave dwellings to open spaces. Flourishing around 4,000 years ago, this culture is a testament to our ancestors' ingenuity. The people of Mai Pha were not just skilled farmers, but also remarkable artisans. They crafted intricate ceramics, which were not just functional items, but artistic expressions reflecting their aesthetics and beliefs. These artifacts provide a glimpse into their lives and contribute to the rich tapestry of ancient Vietnamese culture. Their close ties with contemporaneous cultures like Phung Nguyen and Ha Long further enriched this tapestry. The Mai Pha culture is a critical chapter in our history that shaped Vietnam as we know today.</p>	<p>Văn hóa Mai Pha, được phát hiện ở Lạng Sơn, đánh dấu sự chuyển đổi đáng kể của con người, từ trong hang động bước ra khoảng không gian thông thoáng. Phát triển rực rỡ khoảng 4.000 năm trước, nền văn hóa này minh chứng cho sự khéo léo của tổ tiên chúng ta. Không chỉ là những nông dân lành nghề, người Mai Pha còn là những nghệ nhân giỏi. Họ chế tác những đồ gốm phức tạp, không chỉ là những vật dụng mà còn là những tác phẩm nghệ thuật phản ánh trình độ thẩm mỹ và tín ngưỡng của họ. Chúng cung cấp một cái nhìn thoáng qua về cuộc sống của họ và góp phần dệt nên tấm thảm đầy sắc màu về văn hóa Việt cổ. Mối quan hệ chặt chẽ giữa họ với các nền văn hóa đương thời như Phùng Nguyên và Hạ Long càng làm rực rỡ thêm tấm thảm này. Văn hóa Mai Pha là một chương quan trọng trong lịch sử hình thành nên đất nước Việt Nam ta biết ngày nay.</p>

DANH SÁCH CÁC ĐIỂM TRÊN 4 TUYẾN DU LỊCH CÔNG VIÊN ĐỊA CHẤT LẠNG SƠN
Câu khẩu hiệu chung: Life Evolution in the Sacred Realms (Dòng chảy sự sống nơi miền đất thiêng)

MÀU SẮC ĐẶC TRƯNG	TÊN ĐIỂM (Tiếng Việt)	TÊN ĐIỂM (Tiếng Anh)	ĐỊA CHỈ	CHÚ THÍCH TÊN GỌI
	Tuyến 1: Khám phá Thế giới Thượng ngàn/ Experience the Realm of Mountain and Forest (TP. Hà Nội - huyện Hữu Lũng - huyện Chi Lăng - TP. Lạng Sơn)			Chủ đề nội dung, màu sắc bảng biển xuyên suốt của tuyến 1 dựa trên màu áo Xanh lá cây của Đệ Nhị Thánh Mẫu Thượng Ngàn là đối tượng được suy tôn tại Đền Bắc Lệ - điểm tham quan rất quan trọng, tạo nên sự khác biệt so với các CVĐC cùng khu vực.
1	Đền Bắc Lệ	Bac Le Temple (Mountain Mother Goddess Worship)	Xã Tân Thành, huyện Hữu Lũng	Điểm mở đầu tuyến số 1, nơi đặt Trung tâm thông tin giới thiệu tổng quan vùng CVĐC và phòng chiếu video HQ.
2	Đại dương cổ yên bình	Ancient Quiet Ocean	Xã Yên Thịnh, huyện Hữu Lũng	Điểm hóa thạch kỷ Carbonian ven đường, cạnh trạm gác kiểm lâm. Sẽ lắp đặt mô hình chuồn chuồn khổng lồ mô tả cuộc sống trong không khí ngoài đại dương cổ.
3	Homestay Sơn Thủy	Permian Homestay (Sea Changes)	Xã Hữu Liên, huyện Hữu Lũng	Tên homestay đối tác của CVĐC nằm cạnh bãi đá hóa thạch san hô 4 tia kỷ Permian thời kỳ mực nước biển có nhiều biến động.
4	Thung lũng thần tiên Đồng Lâm	Dong Lam Magic Valley		Một điểm tham quan rất quan trọng tạo nên điểm nhấn của CVĐC Lạng Sơn (Đền Bắc Lệ, Trùng Na Dương, Hang Thâm Khuyên, Hang Thâm Khoách, Đồng Lâm)
5	Chùa Sơn Lộc	Son Loc Pagoda	Xã Yên Thịnh, huyện Hữu Lũng	Khuôn viên Chùa có 07 cây thị, 05 cây đa cổ thụ.
6	Ái Chi Lăng	Chi Lang Secret Pass	Xã Chi Lăng - Thị trấn Đồng Mô, huyện Chi Lăng	Ái Chi Lăng là vùng đất thiêng ghi dấu những trận đánh oanh liệt đập tan các cuộc xâm lăng của phong kiến phương Bắc. Tiêu biểu là chiến thắng Chi Lăng - Xương Giang vào năm 1427, Lê Lợi đại phá 10 vạn quân Minh.

MÀU SẮC ĐẶC TRƯNG	TÊN ĐIỂM (Tiếng Việt)	TÊN ĐIỂM (Tiếng Anh)	ĐỊA CHỈ	CHÚ THÍCH TÊN GỌI
				<p>Là một thung lũng hẹp giữa hai dãy núi, phía Đông là dãy núi đất Bảo Đài – Thái Hòa và phía Tây là núi đá Cai Kinh dựng đứng, có sông Thương chảy dọc theo thung lũng. Xung quanh có những ngọn núi thấp như núi Hàm Quý, núi Phượng Hoàng, núi Kỳ Lân, núi Mã Yên. Hai đầu thung lũng được đóng lại bởi 2 vòng cung núi đất phía Đông và núi đá phía Tây, ngoài ra còn có lũy Ải Chi Lăng phía Bắc và lũy Ngõ Thè phía Nam (lũy cửa Dinh), khoanh kín trong lòng ải Chi Lăng.</p> <p>(Ải Chi Lăng nằm trong Khu di tích lịch sử Chi Lăng được xếp hạng di tích quốc gia, gồm 52 điểm di tích - trong đó 24 điểm được công nhận là di tích quốc gia đặc biệt)</p>
7	Phun trào lục địa	Continental Eruption	Xã Quan Sơn, huyện Chi Lăng	Điểm địa chất có đất đá bazan đỏ được hình thành từ các vụ phun trào núi lửa trong đất liền, thời kỳ kỷ Jura/kỷ Phấn Trắng, kỷ khủng long.
8	Điểm dừng nghỉ Hoa Hôi	Star Anise Rest Stop (AFOREX)	Công ty TNHH Chế biến và Xuất khẩu Nông lâm sản Lạng Sơn (Địa chỉ: Thôn Lạng Giai A, xã Nhân Lý, huyện Chi Lăng)	Ở đây diễn ra hoạt động kinh doanh các sản phẩm Hội, các hoạt động giao lưu văn hóa, văn nghệ dân tộc đặc sắc của địa phương, Điểm dừng nghỉ Hoa Hôi đã ngày càng thu hút được nhiều du khách đến tham quan, mua bán, trao đổi. Trung bình mỗi tháng, Công ty thu hút được từ 15.000 đến 20.000 lượt khách, góp phần vào phát triển du lịch và doanh thu du lịch cho huyện Chi Lăng
	Tuyến 2: Hành trình về miền Thiên giới/Journey to the Realm of Heaven (TP. Lạng Sơn - huyện Cao Lộc - huyện Văn Quan - huyện Bình Gia - huyện Bắc Sơn			Chủ đề nội dung, màu sắc bảng biển xuyên suốt của tuyến 2 dựa trên màu áo Đỏ của Đệ Nhất Thánh Mẫu Thượng Thiên là đối tượng được suy tôn tại Đền Mẫu Đồng Đăng.
9	Cửa khẩu Quốc tế Hữu Nghị	Huu Nghi International Border Gate (Friendship Gate)	Thị trấn Đồng Đăng, huyện Cao Lộc	Cửa khẩu Quốc tế Hữu Nghị nằm trên tuyến Quốc lộ 1A, cách thành phố Lạng Sơn 17 km về phía bắc, cách Hà Nội 171 km về phía đông bắc. Nơi diễn ra các hoạt động xuất nhập cảnh giữa Việt Nam và Trung Quốc. Tại cửa khẩu quốc tế Hữu Nghị

MÀU SẮC ĐẶC TRƯNG	TÊN ĐIỂM (Tiếng Việt)	TÊN ĐIỂM (Tiếng Anh)	ĐỊA CHỈ	CHÚ THÍCH TÊN GỌI
				<p>có cột mốc 1116 gắn Quốc huy của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam thiêng liêng của Tổ quốc, đây là điểm đầu Quốc lộ 1A nối Lạng Sơn với Mũi Cà Mau. Cửa khẩu Quốc tế Hữu Nghị là địa điểm quan trọng trong hành lang kinh tế, góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế giữa Việt Nam và Trung Quốc cùng các nước trong khu vực ASEAN. Tuyến hành lang chính gồm: Nam Ninh (Trung Quốc) - Lạng Sơn - Hà Nội - Hải Phòng (Việt Nam) theo như thỏa thuận giữa lãnh đạo cấp cao của hai nước.</p>
10	Đền Mẫu Đồng Đăng	Dong Dang Mother Goddess Temple (Heaven Mother Goddess Worship)		<p>Đền Mẫu Đồng Đăng, thị trấn Đồng Đăng, huyện Cao Lộc, cách thành phố Lạng Sơn 15 km. Đền Mẫu Đồng Đăng/Đồng Đăng Linh Từ/Quan Âm linh từ là một trong số các điểm thực hành tín ngưỡng thờ Mẫu tiêu biểu ở Việt Nam, nơi thờ tự Thánh Mẫu Liễu Hạnh kết hợp thờ Phật theo kiểu “Tiền Thánh - Hậu Phật”. Đền Mẫu Đồng Đăng có giá trị về kiến trúc, tín ngưỡng và lịch sử; là nơi sinh hoạt văn hóa tâm linh thu hút đông đảo nhân dân trong tỉnh, du khách trong nước và quốc tế, nhất là dịp lễ hội được tổ chức vào ngày mùng 10 tháng Giêng hàng năm.</p>
11	Cầu Khánh Khê	Khanh Khe Bridge (Victory Site)	Xã Bình Trung, huyện Cao Lộc	<p>Cầu Khánh Khê vắt ngang Sông Kỳ Cùng, là địa điểm tiếp giáp giữa huyện Cao Lộc và huyện Văn Quan, có cảnh quan sông nước núi non đồng ruộng kỳ vĩ, được quan Đốc trấn Ngô Thì Sĩ cảm tác cho khắc bài thơ lên vách đá ven sông từ năm 1779.</p>
12	Bãi đá nhảy	Rock Chaos	Đỉnh đèo Lùng Pa, xã Điem He, huyện Văn Quan	<p>Điểm địa chất có nhiều tảng đá tự nhiên được sắp xếp như đang nhảy múa.</p>

MÀU SẮC ĐẶC TRƯNG	TÊN ĐIỂM (Tiếng Việt)	TÊN ĐIỂM (Tiếng Anh)	ĐỊA CHỈ	CHÚ THÍCH TÊN GỌI
13	Vị thuốc chữa lành (Tinh dầu Hồi Xứ Lạng)	Xu Lang Healing Anise Oil	Đỉnh đèo Lùng Pa, xã Điềm He, huyện Văn Quan	- Không gian trưng bày máy móc, dụng cụ sản xuất tinh dầu hồi bên trong điểm Bãi đá nhảy (Ghi chú: Sau Khi dự án Nhà máy chế biến Hoa Hồi Lạng Sơn, đặt tại địa điểm tại phố Bản Coóng, thị trấn Văn Quan xây dựng hoàn thành sẽ đề xuất bổ sung địa điểm này vào tuyến tham quan của Công viên địa chất, thời gian khởi công dự kiến 2024, kết thúc 2026)
14	Rừng Hồi Xứ Lạng	Xu Lang Anise Forest	xã An Sơn, huyện Văn Quan	Điểm tham quan rừng sản xuất hồi hữu cơ
15	Hang Thẩm Khuyên (Dấu tích người tiền sử cổ nhất ở Việt Nam)	Tham Khuyen Most Ancient Man Cave	Xã Tân Văn, huyện Bình Gia	Di chỉ khảo cổ nơi phát hiện dấu tích người tiền sử có niên đại 470.000 năm sớm nhất Việt Nam
16	Hang Keng Tao (Dòng sông ngầm)	Keng Tao Cave (Underground River)	Xã Chiến Thắng, huyện Bắc Sơn	Hang ngầm Keng Tao đầu nguồn suối Mỏ Mắm.
17	Ký ức biển	Sea Memory	Thôn Khuổi Nọi, xã Vũ Lễ, huyện Bắc Sơn	Tên kết hợp giữa điểm di tích lịch sử Khuổi Nọi và điểm di sản địa chất là vách đá đứt gãy ở gần khu vực, thuộc kỷ Cambrian (thời kỳ biển dâng cao từ 30-90m so với ngày nay, niên đại trên 500 triệu năm, có sự sống lâu đời nhất trong vùng CVĐC Lạng Sơn).
18	Vườn quýt Hang Hú	Mandarine Garden	Xã Chiến Thắng, huyện Bắc Sơn	Tên điểm gắn với loài sản vật tiêu biểu của vùng Bắc Sơn.
19	Trung tâm thông tin Công viên địa chất tại huyện Bắc	Geopark Information Center in Bac Son	Xã Long Đống, huyện Bắc Sơn	Đặt trong khuôn viên Bảo tàng Khởi nghĩa Bắc Sơn, điểm kết hợp tham quan cuối cùng trong hành trình tuyến số 2.

MÀU SẮC ĐẶC TRƯNG	TÊN ĐIỂM (Tiếng Việt)	TÊN ĐIỂM (Tiếng Anh)	ĐỊA CHỈ	CHÚ THÍCH TÊN GỌI
	Sơn			
	Tuyến 3: Cuộc sống dân dã nơi trần thế/Enjoy the Realm of Earth (Huyện Bắc Sơn - huyện Văn Quan - huyện Chi Lăng - TP. Lạng Sơn)			Chủ đề nội dung, màu sắc bảng biển xuyên suốt của tuyến 3 dựa trên màu áo Vàng của Đệ Tứ Thánh Mẫu - Mẫu Địa. Trên tuyến có 01 điểm thờ Mẫu tại đền Châu Mười.
20	Làng ngói âm dương	Tile Traditional Village	Xã Long Đống, huyện Bắc Sơn	Bản tiếng Anh làng nghề làm ngói thủ công truyền thống.
21	Làng Văn hoá Tày	Tay Cultural Village	Xã Bắc Quỳnh, huyện Bắc Sơn	Làng văn hóa du lịch cộng đồng Quỳnh Sơn.
22	Nhà thờ họ Hà Thổ ty	General Ha Temple	Xã Bình Phúc, huyện Văn Quan	Nhà thờ tổ họ Hà.
23	Xuất lộ nước - Nơi khởi nguồn sự sống	Karst Spring/The Origin of Life	Xã Thượng Cường, huyện Chi Lăng	Điểm tham quan mỏ nước ngầm chảy ra từ núi đá vôi, thôn Chợ Hoàng, xã Thượng Cường.
24	Làng nghề Cao khô Vạn Linh	Van Linh Noodle Village	Xã Vạn Linh, huyện Chi Lăng	Nghề làm cao khô, ở xã Vạn Linh, huyện Chi Lăng đã có từ lâu đời, cách thức sản xuất cao khô vẫn nguyên như xưa: không sử dụng thêm phụ phẩm, hóa chất để thay đổi chất lượng sản phẩm. Cao khô được chế biến từ những hạt gạo địa phương, là món đặc sản luôn được đem ra đãi khách phương xa với niềm tự hào. Hiện xã Vạn Linh có hơn 100 hộ sản xuất cao khô trong đó tập trung chủ yếu ở thôn Phố Cũ và thôn Phố Mới, với sản lượng khoảng hơn 1.000 tấn/năm.

MÀU SẮC ĐẶC TRƯNG	TÊN ĐIỂM (Tiếng Việt)	TÊN ĐIỂM (Tiếng Anh)	ĐỊA CHỈ	CHÚ THÍCH TÊN GỌI
25	Đền Châu Mười	Chau Muoi Temple (Mo Ba Princess Temple)	Xã Hoà Bình, huyện Chi Lăng	Đền Châu Mười Đồng Mỏ được lập ngay sát cửa ải Chi Lăng, nơi châu trần giữ năm xưa, chính thờ là Đền Châu Mười Đồng Mỏ hay Mỏ Ba Linh Từ – ngôi đền nổi tiếng xứ Lạng thờ phụng Châu Mười thuộc xã Hoà Bình, huyện Chi Lăng. Châu Mười Đồng Mỏ là vị thánh châu thứ mười trong hàng Tứ phủ Thánh châu, đứng sau Châu Chín Cửu Tinh, cũng giống như Châu Tám Bát Nàn, Châu Mười Đồng Mỏ là vị nữ tướng anh linh hiển hách nhất vùng Lạng Sơn. Tên gọi Đồng Mỏ được lấy từ địa danh nơi châu đã lập được nhiều chiến công hiển hách trong công chiến đấu trấn giữ bảo vệ bờ cõi trước quân xâm lược nhà Minh.
26	Sự sống cổ dưới đại dương	Past Marine Life	Xã Thượng Cường, huyện Chi Lăng	Điểm hóa thạch kỷ Devonian, thời kỳ sống tiêu biểu của lớp động vật Tay cuộn dưới đáy đại dương khoảng 400 triệu năm trước.
27	Hang Gió	Wind Cave	Xã Mai Sao, huyện Chi Lăng	Hang Gió, cách thị trấn Đồng Mỏ 10km về phía Bắc, hang còn có tên gọi là Động Thông gió (theo tên gọi của nhân dân địa phương), gây ấn tượng bằng vẻ đẹp hoang sơ kỳ thú với những nhũ đá tự nhiên có hình thù độc đáo như: các con vật, dòng nước, hoa sen, rèm đá, thác nghiêng, chuông đá, măng đá, cột đá... Năm 2004, Di tích Danh thắng Hang Gió được xếp hạng là Danh thắng cấp Quốc gia.
28	Thế giới Cúc Đá	Ammonite World	Xã Bắc Thủy, huyện Chi Lăng	Điểm hóa thạch Ammonite/Cúc đá niên đại từ 400 đến 65 triệu năm (kỷ Devonian và Creta) tại trước ngọn đồi đồi diện nhà ga đường sắt xã Bắc Thủy.
	Tuyến 4: Đường đến Thủy cung/Way to the Realm of Water (TP. Lạng Sơn - huyện Cao Lộc - huyện Lộc Bình - thành phố Lạng Sơn)			Chủ đề nội dung, màu sắc bảng biển xuyên suốt của tuyến 4 dựa trên màu áo Trắng của Đệ Tam Thánh Mẫu - Mẫu Thoải, được tôn thờ tại Đền Mẫu Thoải (Cửa Đông)

MÀU SẮC ĐẶC TRƯNG	TÊN ĐIỂM (Tiếng Việt)	TÊN ĐIỂM (Tiếng Anh)	ĐỊA CHỈ	CHÚ THÍCH TÊN GỌI
29	Chùa Tam Thanh	Tham Thanh Cave Pagoda	TP. Lạng Sơn	Tên tiếng Anh thêm cụm từ “cave” nhấn mạnh điểm độc đáo của ngôi chùa ở trong hang động.
30	Chùa Bắc Nga	Bac Nga Woodblock Pagoda	Xã Gia Cát, huyện Cao Lộc	Tên tiếng Anh thêm cụm từ “Woodblock” nhấn mạnh giá trị của bộ mộc bản được lưu giữ tại chùa.
31	Đứt gãy xuyên thời gian	Timeless fault	Xã Khánh Xuân, huyện Lộc Bình	Điểm đá khối sạt trượt, thể hiện đứt gãy do kiến tạo địa chất, khu vực km số 6+400 đường lên khu du lịch Mẫu Sơn.
32	Dấu tích kiến trúc Pháp	Old French Fortress	KDL Mẫu Sơn, huyện Lộc Bình	Khu vực một số dấu tích công trình nhà nghỉ dưỡng kiến trúc Pháp do Pháp xây dựng vào đầu thế kỷ 20 tại Mẫu Sơn
33	Toàn cảnh Mẫu Sơn	Mau Son Panorama	Huyện Lộc Bình	Trung tâm khu du lịch Mẫu Sơn.
34	Thác Bản Khiêng	Ban Khieng Hidden Waterfall	Xã Mẫu Sơn - xã Hữu Khánh, huyện Lộc Bình	Tên tiếng Anh thêm cụm từ thác nước ẩn, ý nghĩa ẩn sâu trong rừng.
35	Thế giới đầm hồ	Lake Lifetime Window	Trũng Na Dương, huyện Lộc Bình	Khu vực trũng Na Dương là 01 điểm quan trọng của CVĐC, tập trung chủ yếu tại mỏ than Na Dương nơi phát hiện rất nhiều hóa thạch động thực vật sống trong môi trường nước hồ trũng thấp, được nghiên cứu, công bố trên các tạp chí khoa học thế giới.
36	Di chỉ khảo cổ Mai Pha	Mai Pha Archaeological Site (Mai Pha Prehistoric	TP. Lạng Sơn	Văn hoá Mai Pha là một văn hoá hậu kỳ thời đại đá mới, địa bàn phân bố chủ yếu ở phía đông và đông nam sơn khối đá vôi Bắc Sơn, phần nào trùng với địa bàn phân bố của văn hoá Bắc Sơn. Văn hoá Mai Pha có niên đại khoảng 5.000 - 3.500 năm

MÀU SẮC ĐẶC TRƯNG	TÊN ĐIỂM (Tiếng Việt)	TÊN ĐIỂM (Tiếng Anh)	ĐỊA CHỈ	CHÚ THÍCH TÊN GỌI
		Culture)		Đặc trưng nổi bật của văn hoá Mai Pha là tổ hợp riu bốn tứ giác mài nhẵn toàn thân, chủ yếu là kích thước vừa và nhỏ kết hợp với tập hợp gốm văn thừng tô màu, chất liệu pha vỏ nhuyễn thể, sạn sỏi và bã thực vật nghiền nhỏ. Điểm độc đáo nhất trong trang trí hoa văn gốm Mai Pha đó là khắc vạch motif hoa thị, kết hợp trở lổ. Chính đồ gốm tạo ra bản sắc độc đáo nhất của văn hoá Mai Pha. Nền kinh tế của cư dân Mai Pha là một nền kinh tế hỗn hợp bao gồm săn bắt, hái lượm, thủ công nghiệp, trao đổi và làm nông
37	Chùa Tiên	Fairy Cave Pagoda	TP. Lạng Sơn	Chùa Tiên - Giếng Tiên nằm trong lòng núi Đại Tượng, một ngọn núi hình con voi lớn đang nằm phủ phục phía Nam thành phố. Bên trong lòng núi là một hang động lớn nơi tọa lạc của ngôi Chùa Tiên nổi tiếng. Nơi đây cũng là nguồn cảm hứng, sáng tạo, có sức hút với biết bao du khách gần xa. Tiêu biểu như danh nhân Ngô Thì Sĩ cũng đã hết sức tôn vinh vẻ đẹp của chùa Tiên, trong bài “Trần Doanh bát cảnh” được sáng tác năm 1779, ông đã xếp chùa Tiên là một trong tám cảnh đẹp của Xứ Lạng. Chùa được xếp hạng di tích cấp Quốc gia năm 1992
38	Đền Mẫu Thoải	Water Mother Goddess Temple	TP. Lạng Sơn	Điểm tham quan cuối cùng trong hành trình tuyến số 4. Từ đây có thể tự do tham quan các điểm nổi tiếng khác trong thành phố.